

CHÙM THƠ LƯU QUANG VŨ SÁNG TÁC TRONG GIAI ĐOẠN SỐNG VÀ LÀM VIỆC TẠI HẢI PHÒNG (1970-1992)

(*) Các bài thơ được trích theo danh mục phần “Viết cho em từ cửa biển” từ tập thơ “Gió và tình yêu thổi trên đất nước tôi”, Nhà xuất bản Hội nhà văn và Công ty sách Nhã Nam phát hành năm 2010.

(**) Một số bài được viết trong nhiều năm và hoàn thành vào sau năm 1972 được xếp cùng nhóm theo thời điểm tác giả bắt đầu đặt bút viết.

(1) VIẾT CHO EM TỪ CỬA BIỂN

I	Ròng ròng mờ mờ
Con sông như anh thợ tàu mười bảy tuổi	Một phía phơi ra dưới mặt trời
Quả cảm và du dương	Cao thượng xấu xa đều không giấu được
Nhem nhuốc và mơ mộng	Con người ở đây vô cùng cơ cực
Những xà lan sơn nhám nhở	Nên ước mơ nào cũng rộng cũng bay xa.
Những cánh buồm rách vá	Sao em chẳng cùng anh ra cửa biển
Sắt bện bề hòm gỗ chất cao	Mùa thu cao mây trắng xóa mênh mông
Mùi hắc ín mùi dầu	Những con tàu mười phương
Mùi gió mặn nồng tanh vị cá	Những thủy thủ Cu Ba da đỏ hồng như lửa
Hoa héo và lá tươi	Thủy thủ Hy Lạp vàng trán đẹp u buồn
Mất quen và mất lạ	Người Ý phóng túng và có duyên
Thành phố là một con tàu đang đóng dở	Người Nga cởi mở và hay hát
Đêm đêm hồi hộp đợi ra khơi	Như vạc bằng đá là người Đức
Ngực mỗi người một cánh chim bay	Như đồ bằng rượu nho và hoa lài là người Pháp
Vui đấy rồi lại buồn ngay đấy	Thủy thủ Trung Hoa tất cả giống hệt nhau
Tất cả ở đây đều chưa định	Khi biển chiều chấp chới hải âu
Cuộc đời như sắp sửa đi xa	Các anh kể về quê xa tuyết trắng.
Tươi trẻ đến phát lo	
Ồn ào mà sâu hút	II
Hải cảng trần trụi như bắp thịt	Trắng đã lên đêm đã lả về sâu
	Anh đi bên dòng Tam Bạc
	Thủy triều lên thao thức

Con sông giống cuộc đời anh
Anh là cậu bé nhạt than
Là ông già buông câu im lặng
Là quả dưa tròn trên khoang nằng
Là lá sù vàng trôi ở cửa sông
Những manh buồm như ngực anh gió táp
Những con tàu như hồn anh cuồng loạn
Chẳng bao giờ chịu ở với bờ yên
Ánh lân tinh lấp lánh vỏ thuyền
Gọi anh đi trên bãi hà nhọt sắc
Làm sao ở được cùng em ?
Gió mát cùng gió nóng lộng hai bên
Mưa ở đây như roi nắng ở đây như lửa
Em là bờ cau xanh
Là quả vườn nhà là chim tu hú
Em yêu chôn này không
Em như sông êm ả một dòng
Có yêu giông trời chớp bể
Có hiểu lòng anh như đứa trẻ
Trong sạch và khát khao ?

Giờ đây em ở đâu
Ánh lửa hắt lên xanh xám thân cầu
Khói bay ngoài cửa biển
Khói bay trên mọi ngôi nhà
Nhấp nhánh đèn xa
Những chiếc đình han rĩ
Vỏ bào xao xác bờ sông
Lá rụng sắp vào đông
Buồn lắm
Anh ngồi trên đồng bao hàng
Giữa những người thợ cười nói rì rầm
Những thủy thủ nồng hơi rượu chát

Tiếng than vãn, tiếng nỉ non, tiếng đùa, tiếng khóc
Và khói bay, khói bay
Chỉ mù mịt khói bay

Như ngôi sao trên cột buồm trợ trợ
Anh nhìn vào bóng tối
Con tàu đêm nay đi về đâu
Nhớ đôi môi xót đau
Nhớ bàn tay đắm đuối
Có ai nói cho lòng ta hiểu nỗi
Về cuộc đời ghê gớm ta yêu.

III

Sương ướt đầm hai vai
Bình minh vàng nhợt nhạt
Cánh chim trắng muốt
Là cô gái của ngàn khơi
Bay từ bãi sù
Tới cửa bể của niềm vui
Nhìn xoáy ngầm tối đen ghê sợ

Anh không còn hoảng sợ
Anh yêu em
Với tấm lòng thủy thủ
Một tình yêu lớn quá
Làm sao nói được nên lời
Em ơi ngày mai xa cách
Hãy nghĩ về anh như những ngày đã chết
Hay nghĩ đến biển khơi
Theo phong tục những người đi biển
Ai chết ngoài khơi
Đồng đội xếp hàng hai
Truyền tay lao xuống biển

Biển độ lượng như tâm hồn mẹ
Hái cho bông hoa biển màu xanh
Bầy sứa mắt trong
Con san hô sắc tím
Cầu vòng mọc từ đáy biển
Từ xót xa từ bóng tối
Trần ngập vàng trán em đôi môi em
Anh không thể nào trốn chạy
Anh ôm trong vòng tay khao khát
Những dòng nước mắt
Cũng chói chang cửa bể chân trời.

Tháng giêng nở rộ hoa tầm xuân
Như nắm một bàn tay có ích
Cuộc đời sẽ đi qua những ngày đông xám ngắt
Sẽ trở lại con sóng già đầu bạc
Sẽ quây quần mọi gió đại đảo hoang
Sẽ có ước mơ và những quả dưa vàng.

(10-1970)

IV

Em đến rồi em đi, như tiếng hát xa vời
Anh ở lại đây
Anh chẳng về con đường êm mát
Anh từ chối những con đường êm mát
Những lời yêu dịu dàng quả ngọt
Tha lỗi cho anh, anh ở lại đây
Với cánh buồm rách vá
Với những xà lan nham nhở
Với người thợ tàu lam lũ
Anh yêu mùi dầu mùi nắng tươi
Những tiếng rên những lời than thở
Những bình minh tím than những hoàng hôn
vàng úa
Những bắp thịt căng cay cực đêm ngày
Anh gắn với từng cơn nước rạt nước rơi
Với bụi với chim với trời xanh với ngôi nhà lụp
xụp
Như người dân chài mở to đôi mắt
Anh vẫn đi trên vỏ hà nhọt sắc
Dầu máu ứa bàn chân

(2) LẠI SẮP HẾT NĂM RỒI

Buổi sáng chúng ta gặp nhau

Lá cuối mùa đông

Như những bàn tay rụng xuống.

Chúng ta bảo nhau tin chiến sự

Những vùng đất thân yêu trong đạn dũ

Hạm đội Mỹ đậu sát đất liền

Những tên nghị viên đòi đổ bộ.

Những đứa trẻ con vô tư

Những đứa trẻ con mười bảy tuổi

Hôm nay tòng quân.

Lại sắp hết một năm

Đất nước chưa xong giặc

Bao nhiêu người chết

Tiếng súng đóng đinh lên ngực cuộc đời

Trên nền cũ tay ta phá nát

Chưa xây xong được gì

Những ước mơ tuổi mười tám của ta

Tất cả còn đang dang dở

Nụ cười trên môi thật khó

Trồng cây lúa thật cay cực.

Sắp hết năm đêm năm thường muốn khóc.

Người qua đường với ta như ruột thịt

Chưa ai trọn một ngày vui.

Buổi sáng chúng ta gặp nhau

Bao nhiêu dự định phải làm

Buổi sáng xua tan mộng đẹp của đêm

Buổi sáng đuổi đi chỗ khuất của lòng.

Năm mới sắp sang

Hoa cải tươi vàng

Độ này thức ăn rẻ hơn trước

Mọi người nói thật hơn.

Những mầm cây lớn âm thầm trong tối

Sẽ làm cho mặt đất ngập màu xanh.

Cần phải yêu thương hy vọng đấu tranh

Để giải thích và đổi thay cuộc sống.

(12-1970)

(3) KHÔNG ĐỀ (II)

Anh lên xứ Đoài xưa
Ba Vì mây trắng
Nhớ mặt em gầy sau lá mưa
Lên đê bên nước Trung Hà
Những chị buôn chè
Ngủ hè phố cũ
Con bò gầy đói cỏ
Đi trên đồng mê man
Những pho tượng gỗ chùa Phùng
Thiền thiếp dưới tầng lá mục
Còm cõi bà già chợ huyện
Khóc thời con gái thuốc Lào say
Ông tiên sĩ giấy ngời chấp tay
Ham rượu nên vua bỏ
Hia rách áo hồng ử rữ

Em mua về cho anh
Khuôn tượng dân gian
Anh treo trên tường
Nhìn mà thương em
Đốt một tuần nhang
Lau bức sơn dầu lấm bụi
Cô Kiều đàn nguyệt tặng chàng Kim
Người họa sĩ nay giả điên
Mất buồn ngơ ngác
Mặc áo mưa đi lang thang
Giấy vụn lông chim dính đầy tóc bạc
Tranh đẹp chẳng ai mua
Gác xếp gió lùa
Họa sĩ già nằm dưới pho tượng cổ
Nghe trong đầu sóng vỗ
Tiếng trẻ con thì ào

Bàng hoàng thức dậy
Ôm phích nước hát nghêu ngao
“Người đẹp trong tranh chẳng có đâu
Mong gì kì ngộ...”

Em đừng thương anh nữa
Anh đi lủi thủi trên đường
Đánh mất lòng tin
Tìm về bếp lửa
Xem trẻ mục đồng
Múa trong tượng gỗ
Những đôi vợ chồng
Cởi áo cho nhau.

Bài thơ không đề
Chép trên giấy bản
Em cần gì giếng lạnh
Tâm hồn anh cô quạnh dưới lòng sâu
Ngẩng lên biển biệt mây cao
Cuộc đời thăm thẳm
Tình anh như cỏ lau
Tìm nhau trên đất vắng
Nơi ấy em về mưa sẽ tạnh
Hoa cúc nở vàng trên cánh tay.

(11-1972)

(4) HOA TÂM XUÂN

(Tặng H. bé)

Con đường này xưa có tâm xuân nở
Dòng sông cũ cánh buồm giăng trắng xoá
Nay cạn khô trong cỏ dại u buồn
Những đèn đài thuở trước đã tan hoang
Những chùa cổ chiều mưa rêu ướt lạnh
Chìm trong đất những chùm hương dĩ vãng
Tâm xuân ơi hoa chết đã lâu rồi
Nay ta về lặng lẽ tháng giêng hai
Em nhắc chuyện những bông tâm xuân cũ
Giọng em sáng như một chùm nắng nhỏ
Ấm chiều sương run lạnh của chùa hoang
Tro phủ lòng anh những triu mến đã tàn
Em chẳng biết em vô tư khêu dậy
Và gió thổi quanh em, tóc rối.
Những bông hoa đã mất vút bay về
Nư giọt sương run rẩy cạnh đường đi
Nư hoa vẫn còn hồng trên mặt đất
Hoa tìm mùa xuân suốt đời chẳng gặp
Anh suốt đời chẳng gặp sắc tâm xuân
Em hồn nhiên em chẳng biết anh buồn
Em cứ kể về loài hoa bé nhỏ
Những chùm hoa nở bùng trong gió
Những chùm hoa ngày cũ chết lâu rồi.
(Mùng 3 Tết Nhâm Tý)

(5) QUÁN CÀ PHÊ NGOẠI Ô

Quán cà phê ngoại ô

Căn nhà gỗ bộ ghế bàn thấp nhỏ

Mảnh vườn tối với những pho tượng cổ

Bức sơn dầu đã cũ

Nắng chiều phố vắng ven sông

Ông chủ quán gầy bạc phếch chiếc quần nhung

Cô con gái mắt đen dài ngoảnh

Cái máy hát ở góc phòng khê hát

Phơ-răng-xoa Hắc-đy

Cô danh ca người Pháp giọng trầm khàn

Cháy trên lò tí tách ngọn lửa xanh

Khi mưa đổ bắt thần ngoài cửa sổ

Mười bảy tuổi chúng ta thường tới đó

Nói rất nhiều về những cửa biển xa

Cái tuổi trẻ ồn ào mà cay cực của ta

Trước ngưỡng cửa cuộc đời mênh mông khu
rừng tối

Vừa quyến rũ vừa phập phồng lo ngại

Như anh điên trước quán tóc bù xù

Cứ mỉm cười bí hiểm đôi nhìn ta.

Nay một mình trở lại ngoại ô mưa

Lục xục quán cà phê ngày cũ

Chiến tranh mãi, bạn đã nằm dưới mộ

Em nơi nào trong tí tắp chia xa

Ông chủ quán đã già

Mặt vàng vọt và tay xương run rẩy

Cô con gái vẫn ngồi trong bóng tối

Đã có chồng và tay đã xấu nhiều đi

Chiếc máy hát rè rè

Bài hát cũ nghẹn không thành tiếng được

Cô danh ca nghe nói giờ đã chết

Và bức tranh màu nắng đã phai sơn

Anh đã đi dăng đặc những ngã đường

Những rừng tối mịt mù muỗi độc...

Điều anh tin không có ở trên đời

Điều anh có không giúp gì ai được

Gương mặt em chỉ còn là kỷ niệm

Mối tình xưa anh cũng đã quên rồi.

Quán cà phê chạng vạng khói bay

Mùi khói cũ cay xè con mắt

Ngồi quanh bàn giờ bao người lạ khác

Cải ồn ào những chuyện làm ăn

Chỉ anh điên vẫn đứng sững ngoài đường

Thân tiêu tụy ôm mặt cười lặng lẽ.

(4-1972)

(6) LÁ THU

Quán cà phê dưới gầm xe lửa
Hạt mưa đen rơi trên ô kính vỡ
Ngón tay dài trong bóng tối run run
Lá đầu thu xao xác bên đường
Trời chuyển gió sắp quay cuồng bão lớn
Điều tôi nói phải chăng là quá muộn
Em u buồn em có nhận hay không
Em gầy như huệ trắng xanh
Ngọn lửa nhỏ giữa hai vực thẳm
Em tê dại em âm thầm kiêu hãnh
Em cô đơn như biển lạ lòng ơi
Đi tìm nhau suốt đời
Sao bây giờ mới gặp
Khi mặt đất mênh mông đầy biến loạn
Khi bước chân lảo lạc
Khi con người giết nhau
Những lá thư không biết gửi về đâu
Những hải cảng không có tàu cập bến
Quen thất vọng tôi hồ nghi mọi chuyện
Tìm trong mắt em náo động những chân trời
Ngõ phố dài hôm ấy mưa rơi
Đã xa vắng trên mặt đường ướt lạnh
Tóc em rối và áo em đỏ thắm
Những bức tranh nổi gió ở trên tường
Hoa cúc vàng - nỗi nhớ của hoàng hôn
Những dãy phố những con thuyền phiêu bạt
Những người con gái con trai im lặng

Mắt mở to trong nắng thẳm mong chờ
Thế giới xanh xao những sự thực gây gò
Em đã đập vỡ ra từng mảnh
Giấu sôi sục trong những đường nét lạnh
Em đi tìm thế giới của riêng em
Tình yêu và nỗi khổ của riêng em
Niềm tin lớn giữa cuộc đời vô lý
Nghĩ về em bao buổi chiều lặng lẽ
Tìm trong em bao khát vọng không ngờ
Môi tôi run những lời nói đại khờ
Em ẩn hiện sao còn xa lạ thế
Tôi ảo tưởng quá nhiều ư? Có lẽ
Em cần gì gió lốc của đời tôi.

Mai em đi mùa hạ cũng qua rồi
Tôi ở lại một mình trên phố vắng
Hoa cúc rồi chiều xuân nào tôi đến
Chẳng gặp em - chỉ màu hoa vàng rực
Đêm nay về đốt lửa giữa hồn tôi
Đêm phòng không tiếng nổ vỡ khắp trời
Thời đau khổ chung quanh đều đổ nát
Nỗi cô độc đen ngòm như miệng vực
Tôi muốn đi tới đích cùng em
Tôi phải đi tới đích cùng em
Lòng tôi như buổi sớm vẫn nguyên lành
Em nhận lấy, em đừng e ngại mãi
Tôi tan nát kinh hoàng sợ hãi
Em cô đơn rồi đại của tôi ơi.

1972

(7) KHÔNG ĐỀ (III)

Rồi chúng ta sẽ trở thành những ông già và
những bà già

Trong một thế giới trẻ trung luôn đổi khác
ta tạc lòng giữa một ngày xuân đẹp

lưng sẽ còng, tai nghễnh ngãng, trán nhăn

Mắt sẽ mờ và miệng chẳng còn răng

Ta ngồi cạnh nhau trên chiếc ghế ven đường

bên những lùm cây nở hoa thơm ngát

những người trẻ đi qua ta không hề quen biết

họ cười nói râm ran trong ánh nắng tung bùng

lễ phép chào ta nhưng trong bụng xót thương

“ai nói chuyện với người già lâu được”

tuổi trẻ tự tin, cứng rắn và quả quyết

với máy móc khổng lồ với nhà hộp nguy nga

sẽ coi tình yêu là trò sụt mướt cổ xưa

họ lạ lùng thấy ta cam chịu đựng

những đau khổ ta mang, họ không còn hiểu
được

đọc sách chúng ta, họ phải ngủ gật giữa chừng

con trẻ ta trong tập ảnh gia đình

cười khúc khích thấy áo quần ngộ nghĩnh

họ chế giễu những gì ta tin tưởng

chúng ta trở thành những đồ vật chẳng ai dùng

như chiếc khay đánh rơi như chiếc tây vệt mon

như cái găng cổ xưa như vết nứt trên tường

chìm lấp dưới um tùm cây lá

như lúa gặt chỉ còn cuống rạ

nằm im lìm dưới những đám mây bay

tan vào trong quên lãng ngàn đời

như con vờ, như que diêm vụt tắt

như viên sỏi dưới hè, như giọt nắng

trong bài ca bất tận của đời.

1975

(8) LÝ THƯƠNG NHAU

Con cá rô nằm vững chân trâu

Đồng mưa nước trắng

Bàn tay em mát lạnh

Bây giờ đâu ?

Ngón tay xanh xao

Nắng chiều kẽ lá

Ngón tay gầy nhảnh mạ

Anh không còn nắm nữa

Bây giờ đâu ?

Lý thương nhau

Câu hát chiều đông trước

Gà con cỏ ướt

Chân vàng run run.

Đã trót thương em

Làm sao xa được

Thôi em đừng khóc

Đường dài nắng chang.

Muốn bỏ đi tất cả

Mặc trống đánh ngũ liên

Mặc quan sai xuống thuyền

Vút bao vàng bẻ giáo

Anh ở lại cùng em.

Nếu đường đừng xa thế

Nếu em chẳng mạ xanh lá bé

Nếu anh không giếng thăm rơi gầu.

Ích chi đâu

Đành ngoảnh mặt cúi đầu

Thôi đừng thương mến nữa

Thôi tiếng hát chớ nghẹn ngào trong gió

Lý thương nhau...

(9) KHÚC HÁT

Mưa ướt lá đài bi
Trúc xinh cơn gió đập
Chị hai đứng một mình
Qua lối tôi ngẩn ngơ.

Làng tôi cách bãi xa
Châu châu nằm trên cỏ
Tôi có gian nhà nhỏ
Nở vàng hoa mướp leo.

Tôi mê cô đào chèo
Tôi bỏ cả làm ăn
Khoác bị lang thang
Dọc bờ sông trắng xoá.

Chị hai không yêu
Lòng tôi cứ nhớ
Chị hai có dạ nào
Qua lối vẫn làm ngơ.

Tôi bỏ ruộng bỏ nhà
Bỏ làng tìm lên phố
Tôi đứng ngoài cổng chợ
Chẳng thấy chị hai về.

Mưa đổ cành tre
Áo quần tôi rách rưới
Những cô buồn nâu bán vải
Những bà đi chợ cười tôi
Những người lính gác đánh tôi vào mặt
Tôi đợi bạn tình chẳng gặp
Dao đâm muối xát

Tôi trở thành điên dại bạn tình ơi
Tôi lấy bạn đừng cười
Lòng tôi không giăng gió
Nhưng gặp người gió giăng
Tôi bắt ông trăng rằm
Bỏ vào trong áo
Tôi thương con sáo sậu
Chết rũ giữa lòng nan
Các em bé ngoan
Đừng theo tôi vút bùn lên áo
Đừng ném gạch xuống đầu tôi chảy máu
Hãy nghe tôi hát đôi lời
Tình đau tình ôi
Ngực đau, trống võ
Điều tôi tin cõi đời này chẳng có
Cô đào chèo xa lạ
Sao tôi còn nhớ mong
Bể gậy làm đàn
Tôi gầy tích tình tang
Trắng lặn, canh tàn
Giọng tôi khản đặc
Tôi ngồi ôm mặt khóc
Chị hai nào có nghe.

(Ngày rét 1972)

(10) GIÁC MỘNG ĐÊM

Thành phố khép ngàn ô mắt cửa
Tôi một mình thức với canh khuya
Những chân xưa chờ lúc vắng trở về
Lần từng bước trên mái nhà khe khẽ
Trong lá động ai nói gì thủ thi
Ai than vãn rên rỉ dưới chân giường
Những cái đỉnh như mắt lạnh mở trừng
Những chiếc ghế bồng chập chờn chuyển động
Ai đổ mực đen sì trang giấy trắng
Ai viết lên tường những dòng chữ vẹo xiêu
Bàn tay nào trong bóng tối nhăn nheo
Đập lên cửa từng hồi vang động
Vụt ngoảnh lại, gian phòng bỗng chật
Những bóng gày lặng im
Người ngồi trên cửa sổ chênh vênh
Người đứng sững khoanh tay buồn bã
Những mặt tái nhìn tôi giận dữ
Những nụ cười giàn giụa miệng run run
Phút bàng hoàng chưa kịp biết lạ quen
Tôi lập cập xoè diêm châm ngọn nến
Khói nghi ngút quanh hình người ẩn hiện
Ai men tường lão đảo diu nhau
Ai lững thững đến sau
Trong sương khuất những buổi chiều dĩ vãng

Những bà thím suốt đời không ngẩng mặt
Ông tôi rượu say gác tối khóc cười
Ngâm rên rỉ những vần thơ phần chí
Đêm giao thừa mù mịt mưa bay
Mặt giấy mờ voi ngựa ngã nghiêng quay
Xác pháo nát đèn lồng cao đỏ thắm
Tôi thấy lại tích tuồng xưa mê mẩn
Những ông tướng mất thành chết chém
Bầy hồ ly hoá gái đẹp trên người
Đàn đáy dài trầm mặc xa xôi.
Sênh phách gõ trên chiếu hoa thanh khiết
Những ả đào múa hát
"Bến Tầm Dương đưa khách..."
"Bến Tầm Dương..." giọng đàn run nước lạnh
Những ả đào múa hát giữa sông khuya
Gánh xiếc rong kèn trống âm ỉ
Dao kiếm sắc huơ lên trong nắng
Con gấu đói đi hai chân lộn ngược
Anh hề buồn thối sáo mắt rung rung
Cô giáo cười, áo dài trắng bay tung
Hoa phượng đỏ loà xoà nghiêng trước ngực
Em che mặt, ngón tay đầy vết mực
Em suốt đời cách biệt với lòng tôi
Kẹp tóc rơi trên bậc cửa xa vời
Em nay đã con bồng con đất
Em vai gầy ngực lép mắt quầng thâm

Quên từ lâu trăng đại mọc trên rừng
Em thiếu phụ bơ phờ cẩu gắt
Lão bán chim lưng gù râu bạc thề
Anh kẹo bông rách rưới ngổ nghê cười
Những nếp nhăn như dao chém mặt người
Muôn nỗi khổ trên đời
Chìa móng tay nhọn hoắt
Những mặt người thoáng gặp
Trên mặt đường một chuyến đò ngang
Mẹ già Vĩnh Linh chị gái Quảng Bình
Dưới hầm chật nhường tôi ca nước mát
Giờ đi lại quanh mình tôi nóng rực
Những đồng đội ngày xưa
Ở trung đoàn 91
Súng đạn và lách cách
Mũ giầy thùng nát
Áo quần khói lem
Thủy, Hùng, De, phải các cậu đó chẳng ?
Mình đã chôn Thủy lại giữa rừng
Tắm chân cũ đắp thay vải liệm
Ngực đầm máu còn nguyên vết đạn
Mưa ướt đầm trên gương mặt xanh xao
Hùng chết giữa trời cao
Trong chiếc Mig bị quân thù bắn cháy
Dù không mở, bọn mình tìm chẳng thấy
Xương thịt Hùng lẫn với đất nâu

De trúng bom khi vượt sóng chữa cầu
Tin đến chậm cuối năm mình mới biết
Các cậu về đăm đăm mắt nhìn nhau
Các cậu về..., đau đớn, khát khao
Tóc như cỏ cháy khô còn dựng ngược
Bỗng sừng sững một ông già cao đổng
Áo the xanh bạc phéch
Ổng tay dài phát phơ
Gương mặt đa tình, khoé miệng xót xa
Vai gầy, trán rộng
Có phải Nguyễn Du
Mắt buồn thăm thẳm
Nhìn tôi nói những lời nghiêm khắc:
"Anh chớ ngại con đường gian khổ nhất
Đau nỗi đau của mỗi trái tim người
Để thơ anh mang lửa đến cho đời
Trên chữ "tài", chữ "tâm" kia phải "lớn"
Tôi bỗng nghe mọi thành trì đổ sụp
Dưới vầng trăng vắng vặc của lòng yêu
Rẽ sông sâu đứng dậy những cô Kiều
Đoàn thủy thủ dập dìu lên tiếng hát
Những đảo đá những bầy sứa trắng
Như cái chao đèn quay tít trên cao
Quả chuông nào đang đánh ở nơi đâu
Nén tắt lịm, chỉ ào ào sóng vỗ
Những cánh đồng tôi đã đi qua

Hiện về trắng xóa

Sáng loè chớp giạt.

Những cô gái tôi yêu

Nói cười nghiêng ngả

Những quần áo tôi mặc từ tuổi nhỏ

Những chăn chiếu tôi đã từng đắp ngủ

Bay giữa trời rách vá

Đêm nay về chụp xuống hồn tôi

Những cây đàn tan vỡ ở trên tay

Rừng sâu thẳm ngã nhào theo trí nhớ

Đáy vô thức rong rêu nằm ủ rũ

Những con sâu con đĩa xanh lè

Những dục vọng, đam mê

Những bầy dơi vàng vọt bay đi

Đàn ngựa chạy, mình như than đỏ rực

Hồn đất nước mỉm cười trong bát ngát.

Phật ngồi nhắm mắt

Sườn trơ xương, ngực thở phập phồng

Tay Giê-su máu chảy ròng ròng

Bầy thiên sứ thổi kèn và đánh trống

Muôn người chết đứng lên cùng kẻ sống

Những cánh tay như dấu hỏi chia ra

Những cánh tay như buồm thẳng vươn xa

Trên biển rộng, đợi một lời giải đáp

Tôi muốn nói, nhưng bốn bề gió lốc

Lửa trộn mưa trong điệu nhảy quay cuồng

Những mặt người như những quả chuông

(11) ANH CHẲNG CÒN GÌ NỮA...

Anh chẳng còn gì nữa để yêu em

Chẳng còn gì nữa.

Những con chim ngơ nghếch tuổi thơ

Trong chiếc bấy thời gian đã chết

Hàng rào mát với quả chuông sùng tín

Đã tan thành cát bụi dưới lòng sông.

Bây giờ anh trong suốt như không khí

Như gió hoang không hình không giới hạn

Không nhà không chốn nghỉ không tên

Không gương mặt nụ cười để hiện trước em

Chỉ có gió

Em làm sao thấy được

Tay xinh nhỏ mắt nhìn nghiêm khắc

Em có nhận ra không?

Em đi nhanh cho kịp chuyến tàu đông

Và anh đứng âm thầm trong bóng tối.

(12) DI CHÚC TÌNH YÊU

Trên bình nguyên đá và cát bỏng
Nỗi cô quạnh con người dưới nắng
Thịt xương ta là tù ngục của hồn ta
Thân xác hẹp hòi mà ta khao khát bao la
Bầy chim dữ đen ngòm đang chặn lối
Những buồn chán nửa người nửa khói
Những thân cây mệt mỏi
Đang chồm lên như nghiêng nát ta rồi

Lại gần đây gần nữa em ơi
Ta tựa vào nhau không sợ hãi
Anh và em, đôi ngực trần trơ trội
Thách thức tương lai
Thách thức hào sâu thách thức bầu trời
Những cối xay gió và bóng đêm độc ác
Em - vết thương và bàn tay hàn gắn
Là cơn khát khô cũng là suối mát lành
Anh nâng tình yêu làm chiếc mộc làm thanh
gươm
Nhận tất cả và chối từ tất cả
Tìm đến, vượt lên, rồi lại tìm đến nữa
Dòng sông lớn luôn băng đi hồi hải
Là sự tự do ta tặng cho mình

Lẽ sống và lẽ chết của anh,
Ta đi mãi về nhau tìm mãi bản thân mình

Cuộc chinh phục suốt đời không tới đích
Cuộc chinh phục suốt đời không chiếm lĩnh
Những địa tầng đảo mới những ngôi sao
Thật nhọc nhằn mà cũng sướng vui sao
Ta gửi lại những đỉnh non cao vời nên giá lạnh
Nỗi thất vọng làm gương soi hy vọng
Ta gửi lại tình yêu như ánh sáng hiền hoà
Và chân trời - di chúc của đời ta.

(13) VIẾT CHO MỘT CÂU CHUYỆN CŨ

Những bức tường đã chắn giữa đôi ta
Em thân yêu, ngày xuân buồn bã ấy
Anh âm thầm ra đi.

Chúng mình đã chờ nhau, đã yêu nhau biết mấy
Bao sớm mưa bay bao chiều nắng dậy
Nhưng bức tường đã chắn giữa đôi ta

Bức tường đầy trong cuộc sống xót xa
Đã phủ kín bóng đen lên mặt đất
Ta chẳng giữ khi hoàng hôn nắng tắt
Giữa đời anh và gương mặt của em
Một bức tường xa lạ đã dâng lên

Một bức tường tắm tối nhọc nhằn
Đâm tua tủa bao mảnh chai ti tiện
Một bức tường trong suốt
Ta nhìn nhau mà chẳng nói được gì
Một bức tường ở ngay giữa mắt em
Ở trên tay em, ở trên vầng trán
Cùng bức tường của bao kẻ khác
Anh cũng mang bức tường xám hồ nghi

Trong buổi chiều tuyệt vọng ra đi

Sẽ ra sao? Không cách nào cứu vãn
Cố quên lãng, nhưng trời ơi, anh biết
Có em đang đứng khóc ở đầu kia
Có mối tình sau bức tường che
Anh đã gửi bao niềm mong ước đẹp
Anh làm sao anh làm sao sống được
Thời gian qua, nỗi nhớ xé lòng thêm
Nhưng giữa anh và gương mặt của em
Đã sừng sững một bức tường ngăn cách.

1971

**(14) VẪN THƠ TÌNH VỀ MỘT NGƯỜI
ĐÀN BÀ KHÔNG CÓ TÊN**

Nhớ em như nhớ một miền xa
Không bao giờ trở về
Không bao giờ đi tới

Gió thổi qua ngôi nhà tối
Mùa đông cây gầy lá rơi
Mùa đông bao nhiêu người chết
Tiếng súng tiếng loa gầm thét
Đêm dài buồn bã nhớ em
Như một dòng sông nước xiết
Ngọn khói khi cây nến tắt
Đồng lúa sau kỳ bão lụt
Tình yêu giữa ngày đắng cay

Bây giờ đã mùa hạ nóng
Cuộc đời quanh quẩn như xưa
Chật chội đến thành u uất
Nhàm chán đến thành tức giận
Em vẫn như một miền xa
Chẳng bao giờ anh đi tới

Vẫn chưa có một ngày vui
Để lòng thanh thoi nhớ lại
Chỉ có những cột đèn mưa
Mái phố xám nâu hiu quạnh
Con đường dài bụi trắng

Nhịp cầu chờ đợi mệnh mông
Em ơi em có buồn không
Thành phố đang thời hỗn loạn
Nghèo túng lọc lừa bội phản
Giết người trộm cắp khắp nơi
Con người nói với con người
Những lời hằn thù sỉ nhục
Chiều nay bốn bề mưa xám
Ra đi, anh vẫn một mình
Cuộc sống anh không chấp nhận
Mà thương đến xót xa lòng
Đâu em miền đất xa xăm
Đâu em khoảng trời thăm thẳm
Qua những phố phường buồn nản
Hãy về đậu xuống vai anh
Hãy về như cánh chim xanh
Ru những lời thơ đẹp nhất

Tia nắng mỏng manh thăm lặng
Quyết không khuất phục bao giờ
Nhớ em như một giấc mơ
Như trời xanh ngoài song cửa nhà tù
Như trẻ con trong thế giới già nua
Lửa và hạt
Ban mai và nước uống.

(15) KHU NHÀ VẮNG TRẺ CON

Các em đã đi rồi
Khu tập thể đông người sơ tán hết
Sân gác hành lang vắng ngắt
Cầu thang bậc cửa trống không
Đâu rồi những bước chân
Tiếng reo cười lũ trẻ
Như bầy chim sẻ
Âm ỉ khắp nhà
Hay làm ồn luôn bị rầy la
Trên ô cửa mắt nhìn lay láy
Đêm ấy bom rơi chúng choàng thức dậy
Đứa theo mẹ dắt em đứa ôm chặt tay bà
Đứa ôm làn xách bọc chạy sau xe
Lật đật vừa đi vừa gục đầu ngủ gật.

Bây giờ các em đâu?
Khu nhà đầy tiếng gió
Hòn bi xanh đỏ
Còn nằm lẫn ở góc sân
Nét phấn thơ ngây nguệch ngoạc khắp tường
Vòng mặt trời, những con chim vỗ cánh...
Ngoài kia tiếng gầm xe xích
Tiếng còi báo động rền la
Tôi như khu nhà
Bỗng già nua hoang vắng
Nhớ tiếng nói nhớ từng gương mặt
Như mình có lỗi với bầy em

Như tại ngày thường
Mình hay đe hay mắng
Chúng nó giận rủ nhau đi mất
Bốn phía bây giờ tẻ lạnh
Tuởng như trên mặt đất
Bỗng không còn trẻ thơ
Như thế giới này quá độc ác xấu xa
Các em đã bỏ đi hết cả

Nỗi đau nhíp cầu gãy đổ
Nỗi đau nhà tan gạch vỡ
Nhưng da diết nhất nỗi buồn
Mọi khu nhà đều vắng bật trẻ con
Chỉ còn người lớn tỉnh khôn
Chỉ còn tiếng gầm tiếng nổ

Mái nhà ta trẻ không dám ở
Các em ơi, hãy tha thứ cho anh
Những con quay những hòn bi bé nhỏ
Hãy tha thứ, anh xin làm tất cả
Để các em trở về
Để cuộc sống như bức tường tin cậy chở che
Các em vẽ những vòng tròn rực rỡ.

1973 – 1974

(16) MẶT TRỜI TRONG NƯỚC LẠNH

Em về một ngày rồi lại ra đi
Những bông hoa tím của mùa hè
Đã nở đầy trên phố
Cánh hoa nhòe trong mưa toi tả
Như những gương mặt ngày xưa không còn ai
nhớ nữa

Đêm chiến tranh
Thành phố không đèn
Má em tựa vào tay anh gây guộc
Tóc em trắng trong cơn mơ thăng thốt
Chúng mình chẳng nhận ra nhau
Đứng giữa hai ta là những người đã chết
Bóng họ che đen sì cả mặt
Những vết thương rách nát
Những nụ cười từ lâu đã tắt
Như tuổi trẻ sớm tàn trong cay cực của ta

Ích gì đâu hoa tím của ngày xưa
Cầu đã sụp con tàu không chạy nữa
Anh ra ga chẳng biết đón ai
Người ta ngủ dưới những manh vải nhựa
Người ta bán những bát mì đã vữa
Những miếng da bò luộc chín
Những nỗi buồn không quần áo chở che
Mưa rơi vào cốc bia
Chẳng có chút mặt trời nào trong nước lạnh
Những hầm hố cứ kéo dài vô tận
Những chiếc xe tăng đi qua
Những khẩu súng đi qua
Những người lính đi qua
Chẳng có gì cùng ta ở lại
Thôi đừng nói khổ đau và sợ hãi
Hãy vượt nước mưa trên mặt chảy dài
Cô bé ngày xưa ơi

Bia lữ rót thôi phải đành uống cạn
Đừng nghĩ tóc mình đã vài sợi bạc
Đừng run rẩy như đang cơn sốt rét
Ngồi xuống đây em
Những khổ đau dằng dặc
Những tai ương đang diễn ra khủng khiếp
Có chút gì nghĩa lý hay không?

Tiếng em trong không át được tiếng bom gầm
Tình yêu ta như tấm vé cũ rồi
Không thể vào rạp hát
Chúng ta đứng ở bên ngoài cửa sắt
Tắm áp phích đỏ xanh lòe loẹt
Dưới mưa rơi ta đợi quá lâu rồi
Có lẽ phải về thôi
Ở trong đó ồn ào kèn trống
Cái sân khấu mệnh mông của vở tuồng chém
giết
Những hiệp sĩ những anh hề la hét chạy nhao
nhao

Có ai nghe lời nói thật của ta đâu
Đêm tối quá không tìm nhau được nữa
Anh bỗng vận ngón tay mình đau nhói
Không chịu được cái bầu trời ướt sũng nước
mưa
Cái mặt đất lầy nhầy bùn sốt rét
Muốn kêu lên mà không sao kêu lên được
Những chiếc xe tăng đi qua
Những khẩu súng đi qua
Những người lính đi qua
Chẳng có chút mặt trời nào trong nước lạnh

Hà Nội, 6/1972

(17) MỘT BÀI THƠ

Hy vọng như dùm thuốc lá ướn
còn sót dưới đáy túi
anh hơ trong lòng tay
Em về nhà, ngày mưa xám
đặt lên bàn chiếc bánh mì lạnh khô
bánh độ này khó mua
lửa tí tách trên bếp đèn dầu hỏa
khói xanh bay ngoằn ngoèo
- Chúng ta đã có nhau
Chúng ta sẽ bắt đầu tất cả

Tại sao em lại yêu anh
Gã con trai viễn vông và thất bại
người ta bảo: có lẽ hẳn cũng có chút tài
mà lằm lằm mà buồn mà trơ trọi

thật ra chẳng nên đặt quá nhiều câu hỏi
chúng ta đang sống trong tổ quốc của mình
mọi người đều anh dũng đều thông minh
mọi ý định đều có ghi trong sách
nếu bữa cơm hôm nay còn cực
đã sẵn cho anh ngôi nhà đẹp ngày mai

chúng ta những kẻ thiển cận và yếu đuối
không biết chờ đến ngày mai
chúng ta muốn hôm nay ngay ở nơi này
cuộc đời chân thực
đáng lẽ không nên nói hết
những ý nghĩ của mình
nhưng lẽ nào yêu em
lại là điều giấu giếm

Bạn bè cũ dần dà xa vắng
những bài thơ mình viết biết cho mình
chỉ còn lại riêng em
địu dằng và quả quyết
những tảng đá trong đêm xanh biếc
trời cao rộng trên mái nhà bụi xám
nay ta nhìn bằng đôi mắt của ta
đi bên nhau chẳng ngại đường xa
ít ra, đó cũng là điều anh tin tưởng
trong khi cuộc đời khắc nghiệt
cho ta uống toàn một thứ nước sông
trong khi anh chẳng phải thánh thần
có thể khổ suốt đời mà vẫn chưa tới đích
có thể rồi em sẽ mệt
có thể em sẽ chán
ở bên nhau mà sẽ lại xa xôi

Dẫu vậy sớm nay bên cửa sổ em cười
nói chuyện những ngày mai sẽ tới
cái bếp nhỏ rung rinh ngọn khói
anh tặng em thay áo cưới
một bài thơ

2/1974

(18) NÓI VỚI MÌNH VÀ CÁC BẠN

1

Chúng ta tụm năm tụm ba

Họp hành, giềnh nhau, uống trà, đọc thơ, đi thực
tế

Ta viết những suy tư ngây ngô vờ là trí tuệ

Những câu nhặt phèo chiếu lệ

Những lời nhảm tai ai cũng quen rồi

Mọi người quanh ta mang nỗi khổ oằn vai

Ngược đất nước tai ương xé rách

Ta viết mãi những điều vô ích

Vô duyên sao ta cứ nhoeo miệng cười

Như phường bát âm thánh thót

Mong cuộc đời xuôi tai.

Tôi không muốn viết những lời như thế

Tôi không thể viết những lời như thế

Chẳng muốn ai vui lòng khi đọc thơ tôi

Tôi viết những bài thơ chống lại chính tôi

Chống lại bóng đen trĩu trĩu của đời

Chống lại những bài thơ tôi đã viết cùng những
ai ưa thích nó

Làm sao đọc thơ tôi anh giận dữ bắn khoăn xấu
hổ

Cãi lại tôi hay ghét tôi đi nữa

Nhưng anh thôi hờ hững sống bình yên

Tôi xé đi vòng hoa giấy bức màn sương

Những niềm vui đại khờ những nỗi buồn yếu
đuôi

Cuộc sống còn dở dang

Cần đóng góp không cần ngồi ca ngợi.

2

Thơ không phải là chứng minh

Không phải hào quang phản chiếu của tấm
gương

Thơ là bó đuốc đốt thiêu là bàn tay thấp lửa

Thơ sinh sự với cuộc đời không cho ai dừng
bước cả

Càng thương yêu càng không vừa ý với mọi
điều

Đã qua cái thời nhà thơ nhìn đời bằng con mắt
trong veo

Con mắt xanh non ngỡ ngàng như mắt trẻ

Hát cái lá mùa xuân ca lời chim sơn sẻ

Thơ tươi mát cuộc đời và an ủi lòng ta

Nhưng đến nay tất cả đã vỡ ra

Giữa tàn bạo hư vô giữa đấu tranh khốc liệt

Thơ phải dạy ta nhìn bằng con mắt thật

Đập vào ngực ta không cho ta cúi mặt

Không cho ta lãng tránh

Đập cửa mọi nhà

Đứng ở mọi ngã ba

Không hát ta say mà lay ta thức

Dù ngày mai đời có trăm lần đẹp

Thơ vẫn gọi mọi người vươn đến tương lai.

Ta đã làm gì? như lũ viết thuê
 Chạy theo những biển hàng ngắn ngủi
 Những khuôn phép những trang in những hư danh một buổi
 Ta nịnh người để người lại khinh ta
 Sớm già cỗi, cố quên đi phẩm cách
 Muốn yên thân ta trở thành hèn nhất
 Nhân dân có cần thơ của ta đâu ?
 Các bạn tôi hiền lành trong sạch
 Là bạn nhau thôi chắc là bạn tốt
 Nhưng bạn ơi ta là những nhà thơ
 Lòng tốt ở đây chẳng đáng một xu
 Càng có tài lộc lừa càng nặng
 Để yên ổn lương tâm ta tìm đến nhau thở than
 bức dọc
 Rồi lại về căn cù ngồi viết nhảm
 Ta an ủi mình đang thời buổi khó khăn
 Nhưng nào có thời buổi nào không khó
 Và nếu dễ, cần gì thơ ta nữa ?
 Nhân dân quá hiền, nhân dân chưa xé bỏ
 Những ngọt ngào hoa cỏ của ta
 Những nụ cười ngộ nghĩnh của ta
 Những trầm tư về thế kỷ của ta
 Lắm kiểu nói mà giống nhau đến thế
 Nịnh đời dễ, chửi đời cũng dễ
 Chỉ dựng xây đời là khó khăn thôi.

Đừng hiểu sai lòng tôi
 Làm việc cô đơn thật là quá sức
 Sau những lúc bông phen bên các bạn
 Tôi càng thêm buồn chán đến rùng mình
 Đã quá nhiều người làm tôi thất vọng
 Tôi chỉ còn các bạn nữa thôi.
 Hạnh phúc của tôi là được các bạn mến yêu
 Là được mến yêu và tin các bạn
 Thế hệ mình cần những người dũng cảm
 Dũng cảm yêu thương dũng cảm căm thù
 Ta đã hẹn cũng nhau đi tới đích
 Nay rất buồn nếu phải chia xa.

Nước lũ qua sẽ còn lại phù xa
 Những tình yêu những ước vọng thiết tha
 Dẫu bay đi không một lời đáp lại
 Dẫu tro troi trong lạnh lùng bóng tối
 Dẫu đường dài xa ngái
 Đừng phút nào mệt mỏi, thơ ta ơi.

1970

(19) NHỮNG BẠN KHUÂN VÁC

Năm tôi mười bảy tuổi

Mẹ bảo tôi:

Mày lớn rồi phải tự sống đi thôi

Nhà nghèo đông em mẹ không nuôi hết được

Tôi đi nhờ tàu thủy từ Hòn Gai

Ra Hải Phòng tìm việc

Từ già cây dâu da đầu dốc

Con đường trải đá rậm

Những quyển sách tôi cất dưới ngăn bàn

Có giấc mộng về cánh buồm đỏ thắm

Từ già những cô bạn học

Lưu luyến nhiều nhưng cũng chóng quên nhau

Hải Phòng đón tôi bằng sừng sững khói cao

Tiếng búa tiếng choang tiếng goòng ken két

Tiếng xô đá tiếng gò tôn tiếng bánh xe nghiêng
nát

Than bay bụi bay nắng cuồng nhiệt khắp nơi

Tất cả lấm dầu và nhễ nhại mồ hôi

Tôi ghi tên vào một đội khuân vác

Người đội trưởng làm li

Đặt lên vai tôi bao hàng to nặng

Tôi còng lưng thở rốc vác lên xe

Người khác ném cho tôi điều thuốc

Không ai nói với tôi một lời

Đêm ấy về ê ẩm hai vai

Tôi nằm nhớ bóng dâu da tuổi nhỏ

Đội bốc vác bảy người

Một anh Hoa kiều mặt rỗ

Làm trên cảng từ đời ông đời cụ

Một người Cát Bà mắt sếch da nâu

Cha ngày xưa bị hải phi chặt đầu

Một bác thủy thủ già râu bạc

Từng lệnh đên An Giê, Bạng Cốc

Một anh thương binh phục viên

Hay thăm thì kể chuyện

Cùng trung đoàn Ký Con về Phát Diệm

Cái năm nhà thờ giết cán bộ trôi sông...

Có anh cày hoang bao đồng ruộng mệnh mông

Trôn nợ lưu lạc về đất cảng

Có anh ngực trổ đầy rồng rắn

Có anh mặt buồn mà hát rất hay

Vai nổi u tay đầy vết sẹo chai

Người không mẹ không cha người vợ con nheo
nhóc

Ai cũng tựa hòn núi cao im lặng

Giấu trong lòng bao thác cuộn, suối trong

Sắc nhọn, cộc cằn
Bao la, nhỏ hẹp
U tối mà sáng suốt
Từng trải mà thơ ngây
Những người bốc vác
Mang trên vai cuộc đời
Đây tôi cách nhìn cách nghĩ
Trên cửa biển chói chang không chỗ nghỉ
Kiện hàng to thôï đê gập hai vai
Những bàn tay rộng lớn đỡ tay tôi
Không vật nặng nào không nhắc nổi
Không cơn bão nào làm sợ hãi
Những vệt chai quả cảm cứ đầy thêm
Tôi không nén nổi yêu thương
Mỗi lần nhìn các bạn tôi nằm ngủ
Nghe tiếng ngáy khàn, tiếng nói mê, nghe nhịp
thở
Tôi nôn nao muốn ôm lấy từng người...
Những cuộc đời đáng hưởng mọi niềm vui
Trước họ tôi không thể nào dối trá
Vì họ tôi có thể làm tất cả
Họ khổ đau nhiều, lòng tôi chẳng phút yên

Tháng lương đầu tiên
Tôi mời mỗi người một vại bia sủi bọt
Còn bao nhiêu mua sách

Những quyển sách tuổi thơ yêu thích
Tôi đọc cho đội bốc vác cùng nghe
Có những điều ngày ấy say mê
Nay trên cảng bỗng thành nhột nhạt
Cánh buồm đỏ không quyến lòng tôi được
Nhưng nỗi khát khao cuồng dại còn nguyên
Thành đám lửa loang dầu trong đêm
Tiếng hú cửa sông tiếng cây buồm kéo mạnh
Tiếng mưa gõ tường nhà tiếng còi vang lạnh
Muôn hồi chuông nghiêng ngả chào nhau
"Tay chúng ta sẽ kết một con tàu
Cặp bến đẹp của những ngày vui sướng..."

Các bạn tôi ngồi lặng lắng nghe
Những khuôn mặt lăm li
Bỗng nhoè nước mắt
Bãi sù rì rào
Môi tôi run lên cổ tôi nghẹn nấc
Như sắp nghĩ ra một bài hát khác
Thật và đẹp hơn mọi điều trong sách
Về những con tàu và các bạn của tôi.

(2-1971)

(20) BÀI HÁT TRONG MỘT CUỐN PHIM CŨ

Bài hát trong một cuốn phim cũ

Thức dậy giữa đêm dài

Thằng người bé nhỏ

Đứng trước mặt mừng sóng vỗ

"Ta là ai

Ta đến làm gì ?"

Đội mũ phớt rộng vành

Áo vét-tông kiểu đầu thế kỷ

Anh hề xiếc đã già

Không làm ai cười nữa

Lũ trẻ ngồi xem

Lầm lì cau có.

"Ta đến làm gì ta sẽ đi tới đâu ?"

Các sinh viên bàn cãi nhau

Về ý nghĩa của tồn tại

Em ngồi im lặng

Cô đơn với chính mình.

Tập an-bom em bỏ quên

Hê-minh-uây đeo súng săn

Chân dung Bô-voa ngày trẻ

Cuốn sách viết từ thế chiến thứ hai

Mọi chuyện quanh quanh vẫn thế

Điều chủ yếu chưa tìm ra

Anh là gì của em

Con người là gì đối với nhau ?

Bài hát trong một cuốn phim cũ

Khi đây phố lên đèn

Làm cô thợ khâu buồn phát khóc

Ước chi mọi việc giản đơn

Như bó tầm xuân vừa mới hái

Vị thần lo âu vị thần khắc khoải

Đứng bên linh cữu Phao-stơ

Từ thuở con người trong hang động bước ra

Mặt nhân sư nói gì

Chưa cách nào hiểu được.

Sóng khổ đau đã tạc hình em

Anh yêu ngọn lửa đỏ

Bài hát trong một cuốn phim cũ

Như những con đom đóm

Thức dậy giữa đêm dài.

(21) NHỮNG TUỔI THƠ

Những tuổi thơ không có tuổi thơ
Những đôi mắt tráo trở mà tội nghiệp
Chúng ăn cắp, đánh nhau, chửi tục
Lang thang hè đường tàu điện quán bia
Những bông hoa chưa nở đã tàn đi
Những cành cây chưa xanh đã cỗi.

Em gái mười lăm đã không còn thiếu nữ
Dưới mái tóc quăn trơ trụi vai gầy
Em đi đâu đêm nay
Để lòng tôi se lại
Em lăn lóc trong bùn lợ
Mà tôi chẳng biết làm gì
Lặng đứng nhìn em đi
Cổ tôi chùng nghẹn đắng.
Con chim non trong trắng
Người ta đã đánh em
Trong toa tàu chật chội
Người ta làm nhục em
Dưới bản thủ của những lùm cây tối
Em sẽ nằm trong những nhà giam đầy muỗi
Con chim non trong trắng của tôi ơi.

Đôi môi em không trong vắt nụ cười
Em chẳng biết yêu đương mà mơ ước

Không được đọc những trang sách đẹp
Không biết tin vào những bài ca
Sớm độc ác sớm xấu xa
Bao đứa trẻ như em tàn lụi
Sao mọi người có thể dửng dưng
Nhìn em đi trên đường tối ?
Mọi người đều có tội
Trước tuổi thơ đã chết của em.

Muốn nắm bàn tay em
Nói cùng em những điều âu yếm nhất
Mà tôi vẫn không biết làm gì được
Cứ để đêm nay em chẳng về nhà
Đôi vai gầy đi lủ thui trong mưa.

Đông 1971

(22) NHỮNG NGỌN NẾN

(Tặng Lâm)

Những con cá lên nằm ngủ ngọn cây
Những cây nến thấp trên mỗi chiếc lá
Những cây nến thấp trong đám cưới cô Diệu
Oanh
Tên những chiếc bánh ngọt trong tủ kính
Tuổi thơ nghèo chẳng bao giờ mua được
Những cây nến lấp lánh đáy sông
Hồn của em bé chết đuối
Hồn Ô-phê-li-a điên dại
Đôi mắt trắng
Bay trong đêm tối hoá thành
Những ngọn nến
Những chiếc răng chết cười trong đất
Mọc lên những mẫu nến cuối cùng
Của mùa thu đi qua
Bầy vịt giờ trắng xoá
Như những cây nến lớn bay về đâu
Không phải nến thấp trên quan tài
Kẻ giết người ngủ yên trên giường đệm
Không phải nến bàn thờ
Mọi thần thánh đã tro gỗ mọt.

Những cây nến trong suốt
Sáng trên bàn tay em
Thành phố đầy bóng tối
Nến xếp bên nhau như những phím đàn.

Nến vụt cao như rừng
Ai tìm ai trong giấc mộng
Ông Đông-ki-sốt đi lại trên tường

Nghe mưa dội ướt đầm giá sách.

Gió đã thổi ngàn cây nến tắt
Khói bay mù mịt
Gã thất nghiệp đi lang thang
Túi rách không tiền mua nến
Người thiếu phụ đợi ai trên bậc cửa đen ngòm.
Cái miệng lạnh lẽo của con quỷ nào
Đã thổi tắt nến của cô ta
Làm sao người biết đường về
Ăn tối trên chiếc bàn quen thuộc
Vút súng đạn ở hành lang lẫn lóc
Người thiếu phụ già nua
Giọt nến trắng chảy ròng như nước mắt
Soi trang chữ cần phải viết
Những cây nến của chúng ta
Tự huỷ hoại đời mình.

Tự cháy đi màu trắng của mình
Để chiếu soi nhà cửa, cầu thang
Mái tóc, chiếc áo mưa, đôi guốc gỗ
Đá lát mặt đường
Niềm hy vọng chiếc gương cầm
Ô cửa sổ và những bông vạn thọ.

(Sơn Tây, 8-1972)

(23) NGƯỜI CON GIAI ĐẾN PHÒNG EM CHIỀU THU

Người con giai đến phòng em chiều thu
Mặc áo mưa lính rách rưới
Hắn buồn và nói huyền thuyên

Người con giai đi tìm em mười năm
Hắn từ mặt trận trở về
Từ quán rượu từ phố đông huyền ảo
Từ những câu thơ tuyệt vọng trở về
Bị lừa dối, bị lãng nhục
Rách rưới, bơ phờ, cô độc
Hắn ngồi trước mặt em

Bây giờ sắp hết năm
Đường vào ô lem luốc bụi than
Những mái nhà xám đen
Những người đẩy xe gầy guộc
Tiếng chim trong veo trên đỉnh thông chiều
Anh muốn nói những lời thâm kín
Như men trắng lên màu trong lò nung
Những đường nét hiện hình
Phút hồi hộp lạ lùng
Chỉ riêng lửa biết
Phút khát vọng thành màu trên khung vải
Phút tình yêu đậu cánh xuống trang thơ
Điều anh không nói ra

Riêng lòng em hiểu biết.

Em bảo cuộc đời này thảm hại lắm xấu xa lắm
Tất cả đều buồn cười vô nghĩa lý
Mà khổ sở mà chết người

Nhưng em ơi

Đâu đã là tuyệt vọng
Nếu mọi người tốt đều lặng im

Giữ riêng bàn tay sạch
Ai là người dọn đi bùn rác

Ai là người gieo hạt

Cho ban mai tươi lành ?

Người con giai nói với em

Hắn không phải là tấm hình đẹp trong sách

Hắn chỉ là dây phố nghèo lắm đất

Không giấu che sự thật của lòng mình

Chỉ là bờ đê nhiều khói và than

Là con thuyền

Luôn luôn kiếm tìm, luôn luôn từ bỏ

Với cuộc đời thường em còn bao mối dây gắn bó

Em đi được với hắn không ?

(24) CUỐN SÁCH XẾP LÀM TRANG

Tất cả rồi bời

Cuốn sách tôi nhặt được trên đường

Là do người ta làm lẫn.

Xếp bằng những trang của nhiều cuốn sách

Mở đầu là một chuyện tình

Đôi trai gái dưới vầng trăng tiễn biệt

Tiếp ngay sang đoạn kết om sòm

Vụ tranh gia tài quanh một hiệu buôn

Chương hồi kí chiến tranh

Của vị tướng già ở phòng tuyến Cuộc

Chen vào mấy trang dạy nghề nấu bếp

Đoạn chạy trốn của tên gián điệp

Ai giết bà già chưa kịp biết

Sách đã kể về sa mạc Gô-bi

Phu nhân đa tình đang độc thoại lâm ly

Bỗng chẳng chịt vài chương số học

Đoạn lý thuyết cao siêu của nhà triết học

Bỗng ngu si lời gã lái bò

Tôi đọc hoài không thể đoán ra

Nghĩa lý sao, tại đâu lại thế

Do ở thợ in cầu thả

Hay anh đóng sách điên rồ

Chuyện hai người cách xa

Chắc rồi sau gặp gỡ

Em có đọc, em ơi đừng buồn sợ

Thật ra sách trên đời

Có phải trái đầu đuôi

**(25) EM – TÌNH YÊU NHỮNG NĂM ĐAU
XÓT VÀ HY VỌNG**

tặng Nguyễn Thị Hiền

em đi, phố ngày mưa
suốt đường dài không nói
cánh cửa chiều khép lại
hoa đầm đìa mưa ướt chói trên cao
ga ngổ ngang gạch đỏ, những toa tàu
như năm tháng nặng buồn em có nhớ
ta đi giữa cỏ hoang và gỗ đá
giữ trong lòng ngọn thác trắng trào sôi
một tình yêu không biết nói cùng ai
đến điên dại đến ghen ngào đau đớn
mặt anh vỡ trong tấm gương thất vọng
em ơi ngày ấy em đâu?

hoa cúc xanh tuổi nhỏ chết từ lâu
những hòm xiềng chất đầy khu phố chật
những bãi rác những thùng xe cũ hỏng
những bạn bè thơ trẻ đã già nua
đêm chiến tranh thành phố tối âm u
không đèn sáng lời ru không bếp lửa
ghế công viên hoá bầy dã thú
nằm im lìm dưới mặt trăng đen
xác người trôi trên biển sóng xô tan

huyết bom tối ảm ào cơn gió hú
ta đi suốt một đời đau khổ
chân lữ lầm bao ảo ảnh chờ mong
anh vẫn nhen một ngọn lửa âm thầm
hình bóng em chập chờn trong lửa ấy
(ai trong đời chưa một lần mơ thấy
không có quyền phán xét những câu thơ)
sóng khát khao đập cửa đêm ngày
nên chói chang đời anh, em tới
mắt em mở với chân trời xa vội
nhưng hơi ấm anh cầm là ấm của bàn tay
em bằng xương bằng thịt đây rồi
anh đợi mãi, cuối cùng em đã đến
hơi thở em từ lâu anh đã thuộc
tóc em đây lời nói của em đây
nhặt anh lên trong cỏ sắc đường dài
như bóc một lá thư chưa kẻ nhận
và thương mến có nghĩa là hy vọng
anh tin đời theo nghĩa lứa đôi...
con tàu nào mang gió ấy ra khơi
chẳng hề có một ngày cập bến
đích của nó luôn luôn là phía trước
là chân trời mãi mãi ở trong em.

(29-03-1973)

(26) GỬI HIỀN MÙA ĐÔNG

(Tặng Nguyễn Thị Hiền)

Có lẽ bởi lòng nhiều tan vỡ quá
Gặp em rồi tôi vẫn chẳng dám tin
Sớm mùa đông tôi ra phố tìm em
Vẫn không hiểu vì sao em đã đến

Tôi mong em từ ngày thơ xa lắc
Tôi tìm em trong bao trang sách đọc
Tôi đợi em trên mọi ngã ba đường
Tôi gọi em khản giọng những đêm sương
Tôi lầm lạc ngỡ em không có thực
Em thuở ấy nơi nào, em có biết
Sao ngày xưa ta chẳng đến cùng nhau

Phút bàng hoàng nhớ hết mọi buồn đau
Tôi khóc trên tay em lặng lẽ
Tôi sợ lắm, mùa đông sương buốt thế
Em có là mãi mãi để tôi yêu

Như hai kẻ lạc loài nay nhận ra nhau
Em chẳng kể về những ngày xa cách
Anh nhìn em đoán thăm trong đáy mắt

Thấy ghen ngào khát vọng của đời anh

Giờ khắp nơi những tấm gương trong
Đã vỡ vụn sau đập vùi bom đạn
Người con giai yêu em
Đã chết ngoài mặt trận
Thành phố nghèo mùa đông
Ai cũng bàn về chiến tranh chấm dứt
Điều cần nói cùng em chưa nói được
Lòng anh buồn như một đóa ca dao
Những tượng thần trên vách đồ lao đao
Đêm khuya lắm, chắc rằng em đã ngủ

(27) KHÔNG

Không có làng quê nào để từ bỏ
không có thành phố nào để đi đến
không có vật quý nào để mất
không thư ai để chờ
không hòn đảo nào để phát hiện
không thành quách nào để chiếm lĩnh
không vị thần nào để tin
không quỷ ma nào để sợ
không thuộc bài hát nào để tự hát lên
không có góc tối nào để một mình giấu mặt
không người con gái nào để thương yêu
không người đàn ông nào để trọng
không có kẻ thù nào để ác
không có tội lỗi nào để phạm
không có cả một nỗi buồn để khóc
cũng chẳng có chiến lũy nào để chết
Chúng ta làm gì cho hết buổi chiều nay?